

D'O ERMO · POESIAS
· ANTON · NORIEGA · VARELA ·

D'o Ermo

Escolma.

E porque é tan lugués...

E porque é tan lugués, e porque o pide
teu xeito agreste, porque ben lles praxe
ós verdes do Vilar de Lamonide
i ó hostil acivro que ond'a murta nace;

Teu paniño encarnado me namora,
linda serrana, moza churrusqueira,
que nos montes de Argán eres pastora
e no Fondal da Graña tecedeira.

¡Meu corazón, aquel que en noite triste
se apartou destes ermos, que o sol viste,
si ó cabo torna dun país lexano,

si, aínda que seña inverno, a vir se atreve,
mentras de vagarciño cai a neve,
chorará com'on neno ó ver teu pano!...

Cousa bonita...

I

Fálame, cousa bonita,
¡das raioliñas da lúa
que entran, a furto, na ermita!

E no me lembres a torre
donde te tuvo enmeigada
industria de amor que morre...

¡Doutros máis altos destinos
che fala a paz destes ermos
i o psalmear destes pinos!

Quen te veu, musa, algún día
fastuosiña no adro,
desguedellada na fía,

humilde agora te vexa
bica-la cruz do resario
i o pavimento da igrexa.

Polos cravos, que eu venero,
 del Señor,
 ¡fálame do que ben quero
 ó pé desta xesta en flor!

Dun Santo Cristo isolado,
 ¡feridiño!,
 que esmorece, ¡malpocado!,
 da serra no curutiño.

Daquela Virxe-Chorosa,
 tan sonada,
 que leva, por culpa nosa,
 no corazón unha espada.

¡Dunha mai que no me olvida!
 si, cal creio,
 hai lembranza desta vida
 tralas estrelas do ceio.

Do que é pequerrechichiño,
 ¡miña xoia!,
 e non ten pais, nin padriño,
 nin alma que del se doia.

Dunha Rosa..., ¡pura almiña
 da montaña!;
 foise da súa casiña
 e murchouse en terra extraña.

.....

¡Polos cravos, que eu venero,
 del Señor,
 fálame do que ben quero,
 ó pé desta xesta en flor!

Nosa fala

¿! a que vén ora o brañego?
 Ai, amantiños, ben cego
 é o que non ve pola criba:
 vén a gabar o gallego,
 vén pra que o gallego viva.

Nosa fala é un paxariño
 que adoita fague-lo niño
 no seio do hirsuto monte:
 ben na póla dun espiño,
 ben á beira dunha fonte.

Froliña é que non extraña
os ermos, e ben se engaña
quen se desviva por ela
si entre os toxos da montaña
non se espiñou pra collela.

É rigueiriño que corre
méntra-la sombra o socorre
dalgún mesto piñeiral:
fáltalle o agarimo... e morre
antes de chegar ó val.

É a que requebra á aurora,
prendada da incerta lus,
i en gallego, cando chora,
lle canta Nosa Señora,
pra que adormeza, a Jesús.

O gallego é un suspiriño,
¡é a cousa máis meiga que hai!,
é o linguaxe amorosiño
en que oín decir: ¡filliño!...
de labios de miña mai.

É faliña que aloumiña,
que o noso corazón move
pra que atallemos axiña
os salouquiños do probe
coa gracia da limosniña.

I é un tan ansioso falar,
que logra sobrepuxar
a saüdosa tristura
da estreliña da fartura
e das noites de lunar...

.....
.....

A devoción i a delor
¡sean sempre ó seu favor!;
eu moito a venero, e creio
que solamente no ceio
pode haber fala mellor.

Laverquiña...

Laverquiña que te axotas
das degaradas gueivotas
oíndo o salvaxe berro;
musa, que a mariña extrañas,
olla as azules montañas
¡desde as plaias do desterro!

Esquence o mar, lembra o gado
miúdo, i o regalado
vivir, ¡as tumbadas festas!,
i as cantigas dos pastores,
que fan grinaldas coas frores
amareliñas das xestas.

Toda humilde beleza...

Vago xirón de brétema, atavío
soberbio de irta xesta, reidora,
fulgurante doíña de rocío
(pazo do sol e lágrima da aurora);

raiola de lunar que bica o río,
flor mareliña que entre espiñas chora,
ou das redes da a araña un tenue fío,
toda humilde beleza me namora.

É un vermiño de luz o amigo caro
do meu nume saudoso... Antes reparo
na nudez adorable dunha estrela

que nas rosas dos vales, que sorríen,
que nos mantos dos pinos, que se engríen,
que nas blondas do mar, que se rebela.

Ora é unha abedoeira...

Trocouse en arboriño (foi noutrora),
i aparece nos ermos orballada,
porque gusta das lágrimas da aurora,
xoíñas fulgurantes...
A isolada

ora é unha abedoeira; mais xa fora
Nympha, talvez, ou Princesiña, ¡Fada!,
ou a Meiga máis linda e argalladora
que inquietou ós brañegos de Labrada.

Trocouse en arboriño, i entre abrollos
esmeraldas perdera: ¡os claros ollos!,
dous astros milagrosos... Mais non perde

sua esvelteza, prodixio de finura,
seu vestido, milagre de brancura,
e unha ondeante mantilliña verde.

A miña terra

A que a ialma me cautiva,
a que a inspiración me exalta,
a que me acolleu piadosa,
a miña terra é a montaña.

¡Trusgáralle os ollos!, i ela,
depois de moito rondala,
no seu pedragoso seio
brindoume a groria: unha casa...

Casiña tan sumptuosa
dudo, paisanos, que a haxa:
¡catro palliñas a cobren!,
unha iedra ma engalana;
mais palacio se me antoxa
visto que dentro non faltan
a santa paz i o preciso
pra sorteala desgracia.

Deste espléndido refugio
salirei, si Dio-lo manda,
de improviso; ¡pero a morto
han de tocar as campanas!

Pesaroso o considero
e no me saltan as bágoas,
porque, ben mirado, a morte
máis me ha de unir coa montaña.

A brétema

(Prá miña filla Cándida)

A brétema, ¿tu sabes?, é ceguiña:
os piñeirales pouco a pouco explora,
i anda sempre descalza, e si se espiña,
sangrar, non sangra; pero chorar, chora...

¡Chora copiosamente a pobresiña!,
como chorou Jesús, cal chora a aurora;
i en maus do sol é cada lagrimiña
derramada, unha estrela briladora...

¡Lagrimiñas preciosas!, recollelas
mil veces se me ocorre, pra con elas
facer... (si xa non soño, ¿que eu faría?)

¿Unha sarta me pides? Lograreina,
¡como un rei a quixera pra unha reina!,
como nunca se veu na xoiería.

Ternura

Viste os cardos de flores, viste de hedra
as informes paredes dos muíños,
e nos cruceiros de groseira pedra,
suspirando, pendura faroliños...

¡Sempre á par da rudeza, esta xoíña
que Jesús nos deixou!: sorrindo, a medo,
fai relucir un astro en cada espiña,
i agasalla con musgo ermo penedo.

¡Alma da nosa Terra!, ¡irmá da aurora!,
tu brindas (de bo grado, i en boa hora
pra que hastra as nubes meu fervor te eleve)

á onda montuosa, ¡airón de escumas!,
ó tosco berce de guiciños, ¡plumas!,
á hostil ramaxe dos acivros, ¡neve!

Unha breve pucharquiña...

É unha breve pucharquiña
sobre un enorme penedo.

Sin fatuidade urbana,
míranse naquel espello
as froriñas dun carpazo,
a ramaxe dun esvedro,
linda pastora de Anaigo
i as estrelañas do ceio.

É unha breve pucharquiña
sobre un enorme penedo.

Túa divisa

¿Unha fouce? Mais... ¡non! Túa divisa
¡unha cruz sinxeliña!, prenda cara
que a Tradición ó Ermo lle legara
coas lágrimas da aurora i a sorriso.

Mimosa pasión da alma é a pythonisa
que á singular Galicia benfadara:
doise do sol que morre, non repara
na rudeza do déspota que a pisa.

Dun natural piedoso, que eu admiro,
¡en presenza da Virxen é un suspiro!,
i aínda esmagar un verme lle repuna.

Cos ángeles das trebas non quer nada,
e mellor que asistindo a unha asonada,
sealcontra, amouchadiña, onda unha cuna.

Como chove miudiño...

Vagaroso chover... Este zarzallo
que alxófares espalla, de mansiño,
é bendición de Dios i é un irmauciño
das lágrimas, da brétema e do orballo.

O ceio inda non ten outro agasallo
mellor pra demostra-lo seu cariño
ás froliñas da urce i ás do espiño,
i á ramaxe pomposa do carballo.

E Galicia, sin par, onde eu nacera,
tralo rico presente, quizá espera
do irmau sol, rei da luz, unha raiola...

¡Quizá!, pois xa notou a ialma miña
que, si adoita de estar na cruz soliña,
ó sentirse feliz, non quer ser sola.

Lembranzas

¡Oh, divina Saudade!, compañeiras
che eu mostrara, si é certo que as precuras:
son cal rosas cortadas das roseiras,
estrelañas ausentes das alturas.

Lembranzas son de lindas pegureiras,
de fascinantes, meigas criaturas,
que en noites de lunar das Coruxeiras
baixan ó fiandeiro de Cesuras.

A lúa cheia bríndalles raiolas,
mentras, solene, as ve camiñar solas;
pero entóldase axiña... Coma bruxos

aparecen arteiros rondadores...
Elas cantan, i os bravos aturuxos
turban a paz dos pinos fungadores.